

γερμανὸς ἱστορικὸς Σλόσσερ,¹ ὅς ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ ἔδειξεν ὁ Ἰουλιανὸς, εἶναι ἀξιοθαύμαστοι. Ἡ ἀρχὴ δὲν ἐφουσίωσε τὴν ἀνδρα' οὐδεὶς δὲ κατεδιώχθη ὑπ' αὐτοῦ διὰ τὴν προτέραν πρὸς τὸν Κωνσταντῖον προσκόλλησιν· οὐδεμίαν ἐν γένει βίαν συνήθων κατὰ τὰς τοιαύτας περιστάσεις βιαιοπραγιῶν διέπραξε.» Ματαίως ἐζήτησεν ὁ Ἰουλιανὸς νὰ συμβιβασθῇ πρὸς τὸν θεῖόν του, προσειῶν νὰ ἀναγνωρισθῇ ὡς συνάρχων. Ὁ Κωνσταντῖος ἀπαιτῶν τελείαν ὑπακοήν, ἐπήρχετο μετ' ὀλίγων κατ' αὐτοῦ μετὰ τοῦ στρατοῦ του. Ἡ σύγκρουσις ἦτο ἄφευκτος. Κατὰ τὴν ἀνοιξιν τοῦ 361 ἐκίνησε καὶ αὐτὸς μετὰ τοῦ στρατοῦ του πρὸς τὴν ἀνατολήν, καὶ χωρὶς νὰ εὕρῃ οὐδαμοῦ ἀντίστασιν, προσέβη μέχρις Ἀθηνῶν. Ἐνῶ δὲ μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἔκρυπτε τοσοῦτον τὴν πρὸς τὸν ἐθνικὸν κλίσιν του (τῇ 9 Ἰανουαρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους εἶχε τελέσει ἐν Μεδιολάνοις μετὰ τῶν αὐτόθι χριστιανῶν τὴν ἑορτὴν τῶν ἐπιφανίων), ἤρχισε νῦν φανερώς νὰ κηρύττηται ὑπὲρ τῆς εἰδωλολατρείας, διέταξε πάλιν νὰ ἀνοίξῃσι τοὺς ναοὺς τῶν ἐθνικῶν θεῶν καὶ προσεκάλει πάντας νὰ ἀκολουθήσῃσι τὸ παράδειγμά του καὶ νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν ἐθνικὴν θρησκείαν. Πρὸς τὰς διαφόρους ἑλληνικὰς πόλεις γράφων, ἰδίᾳ δὲ πρὸς τὴν βουλὴν καὶ τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων, πρὸς τοὺς Κορινθίους καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους, διεξήγει τὴν προαίρεσιν αὐτοῦ νὰ ἀνορθώσῃ τὴν ἀρχαίαν θρησκείαν, καὶ ἐπεκαλεῖτο τὴν συνδρομὴν αὐτῶν. Ἐν Ἑλλάδι ὑπῆρχον τότε ἔτι πολυάριθμοι οἱ ἐθνικοὶ, οἵτινες ὑπὸ τὴν κυραρχίαν τοῦ Κωνσταντῖου εἶχον πάθει πολλά.² Προθύμως λοιπὸν ἡσπασθήσαν τὴν πρόσκλησιν τοῦ Ἰουλιανοῦ.

¹Ἐπιταὶ τὸ τέλος.

A. ΔΙΟΜΗΔΗΣ ΚΥΡΙΑΚΟΣ.

ΟΙ ΣΚΥΛΟΙ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

Τοὺς σκύλους τῆς Κωνσταντινουπόλεως οὐδεὶς τῶν περιηγητῶν λησμονεῖ, διότι ἀποτελοῦσι τῶν ἰδίων γένος, καὶ κρῖμα ὅτι δὲν τοὺς ἐγνώριζεν ὁ Βυρῶν, ἵνα προσδιορίσῃ καὶ πρὸς περιγραφὴν τοῦ ἤθους αὐτῶν ἰδικίτερον ἄρθρον. Τὸν σκύλον ὁ Μουσουλμάνος τὸν θεωρεῖ ὡς ἀκάθαρτον ζῶον· διὰ τοῦτο καὶ οὐδέποτε τὸν δεῖται εἰς τὸν οἶκόν του, οὔτε τὸν πλησιάζει. Οὐχ ἦπτον ὅμως, ὡς φιλόκωπον καὶ ὠφέλιμον ζῶον, τὸν τρέφει, τὸν περιθάλλει, καὶ βλέπει ἐξῶθεν τῶν μεγάλων οἰκῶν πινάκια ἐπίτηδες, ὅπου ῥίπτονται τὰ ἄχρηστα ἀποφάγια πρὸς τροφήν τῶν σκύλων, καὶ στεγάζονται ὑπὸ τὰ ὀποῖα γενῶσι καὶ ἀνατρέφονται τὰ μικρὰ τῶν αἰθλιακά. Τοιοῦτοτρόπως δὲ περιεπόμενα τὰ ζῶα ταῦτα, πολλαπλασιάζονται κατὰ χιλιάδας, τὰς

ὁποίας ἀναριθμῶσι τινες εἰς πεντήκοντα, καὶ εἶνε οἱ φύλακες καὶ καθαρισταὶ ἐνταῦτ᾽ τῆς πόλεως, καὶ ἰδίως τῶν Τουρκικῶν συνοικιῶν, τὰς ὁποίας ἐξ αἰτίας αὐτῶν δὲν εἶν' ἀκίνδυνον νὰ διοδοῦσῃ τις, καὶ μάλιστα νύκτα καὶ με ἐνδύματα εὐρωπαϊκά.

Τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει σκύλων τὸ γένος εἶνε παντοῦ τὸ αὐτὸ, μανδρόσκυλοι με ῥύγχος καὶ ὄτα ἀλώπεκος καὶ πυκνὸν μαλλίον. Δὲν ἀνήκουσι δὲ εἰς κἀνένα, ἀλλ' εἰς μόνην τὴν γειτονίαν, ὅπου ἐφθασε καθεὶς τῶν νὰ γεννηθῇ. Τὸ δικαίωμα ὅμως τῆς ἰδιοκτησίας ταύτης εἶνε παρ' αὐτοῖς ἀπαράγραπτον, καὶ ἀλήμων ὃ εἰς ἐκεῖνον ὅστις ἤθελε τὸ παραγνωρίσῃ καὶ κάμη ἐν βῆμα μόνον ὑπὲρ τὰ ὄριά του! διότι ὅλον τῆς προσβληθείσης γειτονίας τὸ σκυλολόγιον χύνεται ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ κατὰ τοῦ ἐγκληματίου, καὶ τὸν ζεσχίζει, ἐὰν δὲν προφθάσῃ νὰ μακρυνθῇ.

Νομίζω ὅμως ὅτι τὰ ζῶα ταῦτα, ἱερὰ τῆς Ἐκάτης, ἦσαν καὶ ἐπὶ Βυζαντίων εἰς πλῆθος ἐντὸς τοῦ ἄσπτος, καὶ εἰς τὰς ὠρυγὰς αὐτῶν ἔμεινεν ὀφειλέτις ἡ πόλις, σωθεῖσα ἐκ τῆς τοῦ Φιλίππου¹ χειρὸς, ἐτοίμου ἤδη νὰ εἰσχωρήσῃ δι' ὑπὸνόμου ἐντὸς αὐτῆς. Δὲν εἶνε λοιπὸν ἀπίθανον νὰ ἔλαβον ἕκτοτε πρὸς ἀνταμοιβὴν τὸ δικαίωμα τοῦτο τῆς ἀσουλίας.

Ὅπως ὅμως κεν ἔχη, ἡ πληθὺς αὐτῶν εἶνε ὀχληρὰ, καὶ ἐν καιρῷ ἐπιδημικῆς νόσου πολλὰ ἐπικίνδυνος. Ὁθεν καὶ ἐπὶ Σουλτάν Ἀχμεδ τοῦ Α', συμβάντος μεγίστου θανατικοῦ, οἱ ἱατροὶ, ὅλοι τότε σχεδὸν Ἑβραῖοι, ἐπρότεινον ὅτι ἔπρεπε νὰ ληφθῇ κατ' αὐτῶν μέτρον, ὡς διαδιδόντων τὸ μόλυσμα. Διέταξε λοιπὸν ὁ Σουλτάνος νὰ φονευθῶσιν, ἀφ' οὗ πρῶτον ἐρωτηθῇ ὁ Σείχ-οὐλ-ἰσλάμ· ἀλλ' ἐκεῖνος ἀπήντησεν, ὅτι τὰ ζῶα ἔχουσι ψυχὴν, καὶ ἐπομένως δὲν δύναται τις ἀνεγκλήτως νὰ τὰ φονεύσῃ. Ἀπεφασίσθη τότε νὰ περιορισθῶσιν εἰς τινα τῶν παρακειμένων ἐρημονήσων, καὶ ἐκεῖ νὰ τρέφονται ὑπὸ τῶν βυρσοδεψῶν, εἰς τοὺς ὁποίους χρησιμεύουσι τὰ περιττώματά των, καὶ μετεκομίσθησαν χιλιάδες. Τὸ αὐτὸ ἔγινε καὶ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας, κατὰ διαταγὴν τοῦ Σουλτάν Μαχμουδ, ὅστις, ἀφ' οὗ ἐκαθάρισε τὴν πόλιν ἀπὸ τῆς πανάλους τῶν Γενιτσάρων, ἠθέλησε νὰ τὴν ἀπαλλάξῃ καὶ ἀπὸ τῶν ἄλλων τούτων ἀχρείων ζῶων τὴν λέπραν. Ἀλλὰ, βυθισθέντος ἐνὸς τῶν μετακομι-

1. Ἡ πολιτορχία τοῦ Βυζαντίου δὲ τοῦ Φιλίππου ἐγένετο τῷ 337. Ἐπὶ τῆς πολιτορχίας δὲ ταύτης, ὑπὸνομον διορῶσαντος τοῦ Φιλίππου, κατὰ τὸν Στέφανον τὸν Βυζαντινὸν, καὶ μέλλοντος ἤδη ἀναδύναι ἐντὸς τῆς πόλεως, σκότους ὄντος, ἀνέλκωψεν ἀφ' ἑρῆς ἡ σελήνη, ἐν ᾧ ἀφ' ἐτέρου καὶ οἱ κύνας, αἰσθανόμενοι τῶν ὑπορυπτόντων, διήγειραν, ὠρυόμενοι δεινῶς, τὴν προσοχὴν τῶν φυλάκων. Ἀποτυχούσης δὲ οὗτω τῆς πράξεως, οἱ Βυζαντινοὶ, ἀποδόντες τὸ θαῦμα εἰς τὴν Φωσφόρον θεῶν Ἐκάτην, τό τε ἄγαλμα αὐτῆς ἐν τῷ Βοσπορίῳ λιμένι Ἰδρυσαντο, Φωσφόριον αὐτὸν προσονομάσαντες, καὶ σύμβολον τῆς πόλεως αὐτῶν ἔλαβον τὴν ἡμισέληνον.

1. Weltgeschichte IV, 482.

2. Ἐν τῇ Λακωνικῇ, ἰδίως ἐν Μαινῇ, ἐζώζοντο εἰδωλολάτραι μέχρι τοῦ 9^{ου} αἰῶνος. Πορφυρογ. πρὸς τὸν ἴδιον βίβν Ῥωμάνον, σελ. 50.

ζόντων αυτά πλοίων, ἐμποδίσθη ἡ ἐπιχείρησις.

Πολλὰ ἐθρυλλήθησαν καὶ περὶ τῶν κάττων, ὡς θεραπευμένων παρὰ τοῖς Τούρκοις, καὶ ὁ Λευγκλάβιος εἶδε, λέγει, πλῆθος αὐτῶν κατωκισμένων ἐπὶ τῶν τειχῶν τοῦ Γενιῦ-μπαγτσέ, καὶ τρεφόμενων, ὑπὸ τῶν Τουρκιστῶν μάλιστα, μὲ ἀποπάγια καὶ σηκότια. Δὲν ἠδυνήθη νὰ εὔρω τὰ γαλεοτροφεία ταῦτα· γνωρίζω ὅμως ὅτι ὅσα ἀποστρέφεται τὸν σκύλον, ὡς βρωμερὸν, ὁ Τούρκος, τόσα προσοικισιοῦται καὶ περιέπει τὸν κάττον, καὶ διηγούνται ἐκ παραδόσεως (διότι πᾶν ἔθιμον παρ' αὐτοῖς ἔχει καὶ τὸ διήγημά του) ὅτι τόσον ἠγάπα τὸν κάττον τοῦ ὁ Μωάμεθ, ὥστε, προσκληθεὶς ποτε νὰ γνωμοδοτήσῃ περὶ θρησκευτικοῦ τινος ζητήματος, ἐπροτίμησε, πρὶν σηκωθῆ, νὰ κόψῃ τὴν χειρίδα τοῦ ἐπανωφορίου του, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἔτυχε νὰ κοιμᾶται τὸ ζῶον τοῦτο, παρὰ νὰ τοῦ ταραξῆ τὴν ἡσυχίαν. Καὶ ἐπὶ πᾶσι νομίζω, ὅτι ἐὰν ἡ ἀποδιδόμενη ἐν Αἰγύπτῳ τὸ πάλαρ λατρεία εἰς τὸν ἰχθυόμονα ἐδικαιολογεῖτο διὰ τὴν πρὸς τὸν κροκόδειλον ἀντιπάθειάν του, πολὺ δικαιότερα εἶν' ἡ προτίμησις τῶν Τούρκων διὰ τοὺς κάττους ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὅπου τὸ πλῆθος, τὸ μέγεθος καὶ ἡ κακοήθεια τῶν μυϊῶν εἶνε ἱστορικῆ.¹

Πῦθεν ὠνομάσθη εἰδῶς τῆ μαχαριδίων τοῦ λαοῦ
ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΔΕΣ

Ἐν ἔτει 1825 ἡ τότε Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἐφυλάκισεν ἐν Ἰδρα (ἐν τῇ ἐκεῖ Μονῇ τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ) διαφόρους ὀπλαρχηγούς, ἐν οἷς καὶ τὸν γέρο-Κολοκοτρώνην, ὡς ἀντιπολιτευομένους αὐτήν. Προκειμένου δὲ ἐν Ναυπλίῳ ν' ἀπαχθῆ ὁ Κολοκοτρώνης εἰς τὸ πλοῖον, γράφει πρὸς τὸν γραμματεὺς αὐτοῦ Μ. Οἰκονόμου, ζητήθεις παρέδωκε τό τε ζίφος καὶ εἴ τι ἄλλο ἔφερεν ὄπλον, ἀφῆρθη δὲ ἀπ' αὐτοῦ καὶ μαχαριδίον τι εὐτελεές, οὐ ἔκαμνε χρῆσιν ἐν τῇ λιτῇ καὶ ἀπλοῦκῇ τραπέζῃ του καὶ δι' οὗ ἔκοπτε συνήθως τὸν ἄρτον του. Διερχόμενος δὲ ἔμπροσθεν μικρομπορικῶν τινος καταστάματος τῆς παραλίας καὶ ἰσθμῶν ζυμπίλιον πλήρες ξυλομαχαριδίων, ἐκτεθειμένων πρὸς πώλησιν ἀντὶ 2-3 λεπτῶν ἔκαπτον, ἐκτείνας τὴν χεῖρα καὶ λαθῶν ἐν, παρεκάλεσε τὸν ἔμπορον νὰ τὸν χρωσῆ, διότι δὲν εἶχεν ἐπάνω του λεπτὰ· ὁ πωλὼν τὰ μαχαριδία καὶ ὁ πολὺς ἐπακολουθῶν λαὸς μετὰ πικρίας ἐμειδιάσαν, ἡ δὲ Κυβέρνησις ἠναγκάσθη νὰ τῷ ἐπιτρέψῃ νὰ λάβῃ μεθ' ἑαυτοῦ τὸ μαχαριδίον. Τὸ συμβάν τοῦτο διεδόθη καθ' ὅλην τὴν πόλιν, ἔκτοτε δὲ τὸ εἶδος ἐκεῖνο τῶν μαχαριδίων (συγγιᾶδων) πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος μετωνομάσθη καὶ φέρει μέχρι σήμερον τὴν ὀνομασίαν «Κολοκοτρώνης».

Κατὰ τὴν σύστασιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Πανεπιστημίου ἐνεγράφησαν 50 φοιτηταί. Οὗτοι ἀνήλ-

1. Σ. Κ. Βυζαντινός.

θον εἰς 240 ἐν ἔτει 1845, 550 ἐν ἔτει 1855, 1182 ἐν ἔτει 1866 καὶ 1400 ἐν ἔτει 1875.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΤΑΔΙΚΟΥ

... Ἐσυνείθισα εἰς τὸν κρότον τοῦ θηματίζοντος ἐνώπιον τῆς φυλακῆς μου σκοποῦ. Ὅταν λείπη, προσέχω εἰς τὸν θόρυβον τῶν εἰς τὴν ἔξω θύραν κινουμένων στρατιωτῶν. Ἄλλ' ἐνίοτε εἶναι καὶ στιγμαὶ βαθυτάτης ἡσυχίας· τότε τὸ πνεῦμά μου τρέχει εἰς τὰς μεμακροσμένας συνοικίας, διὰ νὰ συναθροίσῃ τὰς συγκεχυμένας φωνὰς τῶν παιζόντων παιδίων. Νομίζω ὅτι ἀκούω μητέρα νὰ καλῆ τὸ τέκνον τῆς. Ἐν τῷ μεταξῷ δὲ κοιμοῦμαι, ὄνειρευόμενος τὴν ἰδικήν μου... [Ἐφημερίς τῶν Φυλακῶν].

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ

Ἡ Ξενιτεία.

«Σ' ἀφίω γειά μανοῦλά μου, σ' ἀφίω γειά πατέρα, ἔχετε γειά δερφάκια μου καὶ σεις ἑαδερφοπούλαις, θά φύγω, θά ξενιτευθῶ, θά πάω μακρὰ εἰς ξένα· θά φύγω, μάνα, καὶ θά βρῶ καὶ μὴν πολυλυπίεσαι. Ἀπὸ τὰ ξένα, ποῦ βρεθῶ, μηνύματα σοῦ στέλνω. Μὲ τὴ δροσιά τῆς ἀνοιχτῆς, τὴν πάχνη τοῦ χειμῶνα, καὶ μὲ τ' ἀστέρια τ' οὐρανοῦ, τὰ ῥόδα τοῦ μαῖου. Θά νὰ σοῦ στέλνω μάλαμα, θά νὰ σοῦ στέλν' ἀσῆμι, θά νὰ σοῦ στέλνω πράγματα, π'οὐδὲ τὰ συλλογιέσαι.»
«Παιδί μου πάαινε εἰς τὸ καλὸ κ' ὄλ' οἱ ἄγιοι κοντά σου, καὶ τῆς μανοῦλας σου ἡ εὐχὴ νάσαι γιὰ φυλαχτό σου, νὰ μὴ σὲ πιάνη βάσκαμα καὶ τὸ κακὸ τὸ μάτι. Θυμήσου με παιδάκι μου κ' ἐμὲ καὶ τὰ παιδιά μου, μὴ σὲ πλανέσ' ἡ ξενιτεία καὶ μᾶς ἀλησημονήσης.»
«Κάλλιο μανοῦλά μου γλυκεῖα, κάλλιο νὰ σκάσω πρῶτα, Παρὰ νὰ μὴ σὲ θυμῶθ' εἰς ἔρημα εἰς ξένα.»
Δώδεκα χρόν' ἀπέρασαν καὶ δεκαπέντε μῆνες, Καράβια δὲν τὸν εἶδανε, ναύταις δὲν τὸν ἔφερον. Πρῶτο φιλι, ναστέναξες, δεύτερο, τὸν πλανάει, Τρίτο φιλι φαρμακερὸ, τὴ μάν' ἀλησημονάει.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

* * Μὴ φθόνει οὐδεμίαν ἀπόλαυσιν, ἀναλογιζόμενος ὅτι πᾶσαι ἀγοράζονται, αἱ μὲν ἀντὶ χρυσοῦ, αἱ δὲ δι' ἀνικρῶν φροντίδων καὶ ἄλλαι διὰ ταπεινώσεων.

* * Ἡ ὑπόληψις εἶνε τὸ ἄρτυμα μὲ τὸ ὁποῖον κατατρῶγει τις τὴν ὑπαρξίν του.

* * Ἀργὰ ποῦ φεύγει ὁ καιρὸς, ὅταν περνᾷ μὲ λύπαις! (Σαϊκοπέτρος).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

~ ~ ~ Ὁ Γεώργιος Βούλγαρης, πατὴρ τοῦ ἄρτι ἀποβιώσαντος ἐπιφανοῦς πολιτοῦ Δημητρίου Βούλγαρη, γράφει ἡ «Ἐφημερίς», διορισθεὶς ἐπισήμως βέης ἢ τοπάρχης τῆς Ἰδρας μὲ πλήρη ἐλευθερίαν ἐνεργείας, ἐν ἐποχῇ καθ' ἣν ἡ πατρίς του εἶχεν ἀνάγκην τάξεως, ὅπως σωθῆ ἀπὸ ἐπικειμένου κινδύνου ἐντελοῦς παραλυσίας (1802), ἦλθε συνωδευόμενος πρὸς τιμὴν καὶ διὰ μεγάλου στόλου. Ἦλθε ἐνὸς φέρῃ εἰς τὴν πατρίδα του τὴν τάξιν καὶ τὴν εὐημερίαν. Ἦρχισε δι' ἀμνηστείας πρὸς τὰ παρελθόντα ἁμαρτήματα τῶν ταραξιδίων· ἀλλὰ συγχρόνως ἐπέβαλεν αὐστηρο-